

УДК 364 (477)

ФІНАНСОВИЙ АСПЕКТ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Л. Б. Баранник, д. е. н., доцент, ДВНЗ «Дніпропетровська державна фінансова академія», Barannik_LB@mail.ru

*Т. М. Черкавська, к. е. н., доцент, ДВНЗ «Національний гірничий університет»
t.cherkav@gmail.com*

Розглянуто соціальне страхування, його місце та значення для працюючих громадян, які опинилися у надзвичайній ситуації – в зоні АТО. В якості однієї з найболючіших проблем відзначається відсутність справедливого розподілу участі найманих працівників та роботодавців у сплаті страхових внесків до вітчизняних фондів соціального страхування, аналізуються причини цього явища. Наголошується на необхідності перетворення фондів загальнообов'язкового соціального страхування на фінансово-кредитні інститути на кшталт страхових компаній. Представлені контраргументи щодо ідеї зменшення ставки єдиного соціального внеску.

Ключові слова: соціальний захист населення, соціальне страхування, фонди соціального страхування, страхові внески, фінансові джерела страхування, ставка єдиного соціального внеску, страхові компанії.

Постановка проблеми. Проблематика соціального захисту населення в Україні за останні два десятиріччя стала однією з тих, що найбільш часто фігурує у вітчизняних офіційних документах, наукових публікаціях і громадських дискусіях. І це не випадково. В Україні щороку збільшується чисельність людей, яким надаються послуги системи соціального захисту населення (далі в тексті – СЗН) через недостатність власних доходів для нормального життя. У 2014 р., внаслідок військових дій на території України, до цієї категорії громадян долучилися військові, бійці-добровольці учасники АТО, біженці й переселенці. Постає питання про те, з яких джерел має фінансуватися соціальне забезпечення такої кількості нужденних осіб, тим більше, що економічний стан країни протягом вже тривалого часу є нестабільним?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням фінансового забезпечення соціального захисту населення в умовах економічних перетворень присвячені праці вітчизняних учених В. Я. Бідака [1], В. Г. Баранової [2], Н. П. Борецької [3], Л. Я. Гончарук, [4], М. І. Казнової [5], Л. М. Клівіденко [6], О. В. Макарової [7], О. Ф. Новікової [8], В. М. Пастушенко [9], Н.

Г. Савченко [10], С. В. Сіденко [11], О. Г. Скомарохової [12], Л. І. Слюсар [13], Т. О. Стеценко [14], М. І. Хмелярчук [15], Ю. О. Шклярського [16] та ін.

Відаючи належне внеску вітчизняних учених у вивчення питань організації соціального захисту, слід зазначити, що життя постійно ставить усе нові питання й висуває нові завдання щодо того, як краще здійснювати СЗН. У сучасних надзвичайно важких економічних умовах важливим є обґрунтування напрямів подальшого вдосконалення існуючого механізму фінансового забезпечення СЗН з урахуванням провідного досвіду країн із розвинутою та трансформаційною економікою, а також тих завдань, які наразі вирішує країна. Зазначене свідчить про актуальність обраної теми статті та обумовило визначення її мети.

Формулювання мети статті. Мета статті полягає у з'ясуванні сутності проблем фінансового забезпечення системи соціального захисту тих категорій громадян, які постраждали внаслідок окупації та військових дій у певних районах України та надати пропозиції щодо його вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. У світовій практиці проблема СЗН фінансово вирішується завдяки декільком

механізмам: за рахунок державного бюджету (перерозподільний механізм), комерційного й державного соціального страхування (страховий механізм), а також самозахисту населення. Останній включає в себе комплекс різних форм захисту з різних фінансових джерел. За останні півроку в нашому суспільстві з'явився ще один механізм, який зарекомендував себе краще, ніж будь-які інші. Це пожертви українських громадян та організацій, тобто кошти громадянського суспільства. Назвемо цей фінансовий механізм громадським.

У межах однієї статті охарактеризувати всі зазначені механізми в повній мірі досить проблематично, тому більш детально розглянемо ті аспекти проблеми, які пов'язані саме з механізмами, що мають спрацьовувати у надзвичайних ситуаціях, якою наразі є військові дії на Сході країни. Зокрема, зупинимось на соціальному страхуванні. У пореформений період через особливу нестабільність суспільства та незавершеність становлення ринкової економіки провідна роль у СЗН належить державному соціальному страхуванню.

Соціальне страхування виникло в Німеччині у XIX ст. як форма захисту робітників промислових підприємств. Відтоді фінансовий механізм соціального страхування неодноразово змінювався залежно від країни, конкретної історичної ситуації і тих завдань, які на нього покладались. Тобто змінювалися відрахування у фонди, їх кількість, розміри виплат, але принципи соціального страхування – безризиковість, солідарність, паритетність, гарантія відшкодування – є універсальними й незмінними, що підтверджує особливу доцільність його використання у ринкових умовах. Нині через фінансову нестабільність увага вчених, політиків і практиків прикута до того, як найкраще організувати соціальне страхування і захистити якомога більше працюючого населення. Причому величина страхових внесків і пропорції розподілу страхового навантаження між державою, роботодавцями та працівниками є ключовими питаннями організації національних систем обов'язкового соціального страхування.

У нашій країні законодавчо система соціального страхування була запроваджена

в 1998 р. У січні того ж року з метою реалізації політики держави в сфері соціального захисту населення Верховна Рада України прийняла «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», які визначають принципи, загальні правові й фінансово-організаційні засади державного соціального страхування. Згодом були прийняті закони про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; у випадках безробіття; у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності й витратами, зумовленими народженням і похованням; державне пенсійне страхування та недержавне пенсійне забезпечення [17–21]. Усі названі види, крім обов'язкового соціального медичного страхування діють в Україні. Основними елементами фінансового механізму кожного із зазначених видів страхування є фонди грошових коштів, методи акумулювання фінансових ресурсів, інструменти та важелі здійснення страхування. Фонди є некомерційними самоврядними організаціями, здійснюють управління соціальним страхуванням кожний у своїй сфері та мають цільовий характер. Роль фондів соціального страхування за останні роки в Україні суттєво зросла і в структурі доходів населення, і як інвестиційний ресурс економіки. Так, у 2003 р. частка страхових виплат з фондів соціального страхування у загальному обсязі соціальних виплат населенню становила 43,2%, а в 2011 р. – вже 47,4% [22]. У структурі доходів домогосподарств соціальні виплати з фондів протягом останніх 5 років складають у середньому близько 17%. Але загальнообов'язковим назвати його поки що складно. За різними оцінками експертів, соціальним страхуванням охоплено 40–70% працюючих. Причини ухиляння громадян від страхування у кожного «свої», але є й типові. Далеко не всі підприємці (здебільшого це стосується представників малого та середнього бізнесу) здатні сплачувати обов'язкові платежі повною мірою і при цьому мати позитивні результати своєї діяльності. Рівень фіскального навантаження є високим, а на тлі цілої низки інших проблем сучасного етапу розвитку – часто не під-

йомним. Значна частина населення живе бідно і намагається заробляти нелегально, а в тіньовій економіці за неї, звісно, страхових внесків ніхто не робить, не сплачують й самі нелегальні працівники.

Наступна проблема полягає в тому, що наразі у держави немає чіткого бачення стратегії розвитку системи соціального страхування в цілому й окремих її складових. Чинне законодавство, що регламентує функціонування страхового ринку, не є логічно завершеним. Фонди соціального страхування виконують багато функцій не страхового характеру, які їм не властиві, а після запровадження єдиного соціального внеску та передачі адміністрування ним державній податковій службі (на даний час – Державна фіскальна служба України) майже не зацікавлені у покращенні ситуації щодо збору страхових внесків.

Першочерговим завданням постає необхідність створення економічної основи забезпечення відшкодування основних фінансових ризиків, що вимагає встановлення обґрунтованого розміру тарифів страхових внесків, поступового перетворення страхових фондів у фінансово-кредитні компанії на кшталт страхових. Цей крок має доповнюватися впровадженням стимулюючої податкової політики на підприємствах. Наразі активно обговорюється ідея зменшення ставки єдиного соціального внеску (ЄСВ). У 2013 р. висувалася пропозиція знизити ставку ЄСВ з 32,6% до 18,6% та розподілити її між працедавцем і робітником. Навіть було розпочато всеукраїнський збір підписів за зниження ставки ЄСВ до 18,1% [23]. Для розподілу зі сплати внеску, податківці пропонують два варіанти. Перший передбачає, що 15% внеску платитиме роботодавець, а 3,6% – працівник. У другому варіанті йдеться про сплату 50% на 50%. Крім того, нова концепція податкової системи передбачає скасування диференційованих ставок ЄСВ.

Звичайно, справедливо, якщо внески на соціальне страхування в однаковій мірі роблять усі соціальні партнери. Зазначимо, що в розвинених країнах світу розподіл навантаження щодо фінансування соціального страхування між суб'єктами соціального партнерства складається по-різному, оскільки формувалось воно під впливом націо-

нальних традицій і співвідношення суспільних сил. Частка кожного з них суттєво коливається по країнах. Серед європейських країн найнижчі внески держави в Нідерландах – 21,3%, а найвищі в Норвегії – 69,3%. Частка внесків працівників коливається від 20,8% загальної суми внесків у Данії та 16,0% в Італії до 28,2% – в ФРН і 34,2% – в Нідерландах. Частка внесків роботодавців найбільша в країнах Балтії (79,8% – Естонії, 55,5% – Литві, 48,5% – Латвії) та 53,1% – Чехії, а найменша 11,4% – у Данії [24–26; 27, Р. 113]. У Німеччині діють свої правила (табл. 1).

Таблиця 1

Частка соціального навантаження у Німеччині

Вид страхування	Внесок на соціальне страхування роботодавців та працівників (%)
Медичне страхування	14,6** + 0,9***
Страхування по догляду	1,95** + 0,25****
Пенсійне страхування	19,9**
Страхування на випадок безробіття	3,0**

Джерело: складено автором за [12].

Зауважимо, що цифри, позначені у табл. 1 двома зірками, означають, що внесок сплачується навпіл працівником і роботодавцем; трьома зірками – додатковий внесок, який сплачує лише працівник; чотирма зірками – додатковий внесок, який сплачують бездітні люди. В Україні цей показник для працівників дорівнює 3,6% заробітної плати та для роботодавців 36,76% – 49,7% (залежно від класу професійного ризику виробництва) [28].

У країнах ЄС база (дохід), з якої починають сплачувати податки та здійснюються соціальні відрахування, є значно вищою, ніж визначена для українських працівників (1218 грн. або приблизно 100 євро (станом на 01.01.2014 р.)). Неоподаткованим мінімумом, наприклад, у Німеччині є дохід у 400 євро, а в Україні він складає 17 грн. При зарплаті 1500 євро німець витрачає на 1 кг м'яса свинини 5 євро, тобто 300-ту її частину, або 0,33% зарплатні; на 1 літр молока – 0,60 євро, тобто 0,04% місячної зарплатні. Український працівник із зарплати у 1500 грн. сплачує за 1 кг м'яса свинини 50 грн., що складає 30-ту частину, або 3,33% зарплат-

ні, за 1 літр молока – 7 грн. (0,46% зарплатні). Отже, якби купівельна спроможність заробітної плати українця була на європейському рівні, то можна було б ставити питання й про відповідний європейським зразкам розподіл участі найманих працівників і роботодавців у фінансуванні соціального страхування. І хоча, як стверджує статистика, останніми роками стабільно зменшується частка низькооплачуваних і, відповідно, збільшується частка середньо- та високооплачуваних працівників, бідність серед працюючого населення все ще залишається характерною рисою українського соціуму. А ухилення бізнесу від виконання своїх зобов'язань перед працівниками збільшує фінансове навантаження на державу щодо СЗН.

Ідея зменшення ЄСВ є правильною по суті, але передчасною. Нині триває військова операція на Сході країни, яка супроводжується численними жертвами та ушкодженнями здоров'я як військових, так і цивільних громадян. Тому необхідно подбати про наповнюваність бюджетів фондів соціального страхування. Нині за відсутністю обов'язкового медичного страхування учасники АТО лікуються за «змішаною системою»: частина витрат здійснюється з бюджету держави, лівова частка за рахунок громадських пожертв, допомоги волонтерів, родичів, урядів інших країн і міжнародних організацій. Постає питання, а де ж соціальне страхування? Зазначимо, що в Україні за законодавством, соціальний захист військовослужбовців – це функція держави, спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їхньої службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі. Це право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, у старості, а також в інших випадках, передбачених Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». Фактично соціальне страхування цієї кате-

горії працівників здійснює держава, отже, фінансування витрат на лікування їх у разі втрати працездатності цілком покладається на неї.

Починаючи з березня 2014 р., відбулося декілька хвиль мобілізації, за яких до лав захисників долучилось чимало осіб на добровільних засадах. Тривалий час уряд та Верховна Рада України зволікали з визначенням статусу та основних соціальних гарантій для цих осіб. Нарешті, всіх учасників АТО прирівняли в правах до учасників бойових дій, а до статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» були внесені відповідні виправлення щодо їх соціального та правового захисту. Але ті особи, які пішли добровільно захищати незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, до участі в АТО сплачували внески до фондів соціального страхування. Сьогодні настав час страхових виплат. Проте жоден фонд соціального страхування не звітував про виплати пораненим бійцям або членам сімей загиблих воїнів. Натомість уряд прийняв рішення про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерством фінансів на 2014 р., та виділення коштів з резервного фонду державного бюджету на ці потреби [30]. Звичайно, соціальний захист військовослужбовців є прямим обов'язком держави. Наприклад, Конгрес США пильно контролює питання соціального забезпечення військовослужбовців через участь у бюджетному процесі шляхом визначення розмірів фінансових коштів, виділень з бюджету для вирішення зазначених питань. Законодавство США передбачає періодичну «ревізію» системи виплат військовослужбовцям для того, щоб погоджувати порядок і умови добровільного наймання на військову службу з рівнем життя в країні і кон'юнктурою на ринку робочої сили. З цією метою Конгрес США спеціальним рішенням щорічно підвищує їм базові оклади, надбавки на житло і харчування, а також щорічно вносить 20–25 поправок до законодавства, що регулює питання матеріально-побутового і соціального забезпечення військових [31]. Як це не прикро, але в нашій країні законодавство у цій сфері діяльності держави є занедбаним і потребує суттєвого вдоскона-

лення й модернізації з урахуванням досвіду розвинених країн світу. Слід визнати, що взагалі система СЗН, у тому числі й система соціального страхування, виявилася зовсім не придатною до таких подій, якими є військові операції.

Що ж стосується лікування мирних мешканців, які залишилися на території Луганської та Донецької областей, то ситуація з фінансовим забезпеченням медичного обслуговування цієї категорії громадян вкрай ганебна. Фінансування відбувається, здебільшого, із власних джерел. У такій ситуації було б не тільки доречним, а й справедливим, ті кошти, що сплачувалися потерпілими особами до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку на виробництві, використовувати на потреби цих громадян за наявності довідки (лікарняного) з медичного закладу, в якому відбувалося лікування або була надана перша медична допомога через поранення чи інше пошкодження здоров'я. Адже це гроші застрахованих осіб і вони мають бути повернені їм в якості відшкодування. У зв'язку з цим необхідним є внесення змін та роз'яснень до базових законів про соціальне страхування в тій частині, що вважається страховим випадком, які види соціальних виплат і в яких розмірах мають надаватися у надзвичайних ситуаціях. Слід визнати, що ушкодження здоров'я, що спричинило втрату працездатності особі, яка проживає (працює) на окупованій території чи в районах, де проходять військові дії, є страховим випадком.

Правовий казус виник і з тими громадянами, які залишилися на окупованих територіях й втратили роботу через безлад, закриття підприємств (організацій, закладів, установ). За законом, вони мають отримувати допомогу на випадок безробіття від Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття [19]. З одного боку зрозуміло, що масова втрата роботи в районах АТО може спустошити бюджет Фонду, але ж навіщо тоді працівники сплачували страхові внески на випадок безробіття? Отже, очевидно, що вітчизняне законодавство щодо соціального

страхування є вкрай недосконалим, а тому потрібно вносити відповідні зміни в ті законодавчі акти, які регулюють захист застрахованих осіб, що опинились без роботи, без засобів до існування тощо.

Висновки. Ефективний розвиток вітчизняної системи СЗН можливий лише за умови вдосконалення нормативно-правового та законодавчого забезпечення. Розглянуті ситуації наводять на думку про гостру необхідність запровадження обов'язкового медичного страхування й глибокого реформування медичної галузі. Проблеми, що існують у соціальному страхуванні, здебільшого пов'язані з тим, що фонди соціального страхування у своїй діяльності не керуються страховими принципами й не виконують на належному рівні свої функції, вони мають перетворитися у фінансово-кредитні інститути на кшталт страхових компаній. Для покращення соціального захисту військовослужбовців необхідно прийняти низку законів, спрямованих на реформування системи Збройних сил України починаючи від зміни законодавчих засад набору на військову службу та закінчуючи системою соціального і правового захисту військовослужбовців, як під час проходження військової служби, так і після виходу їх у запас або відставку.

Література

1. Бідак В. Я. Ризики формування інституту соціального захисту населення України (на прикладі Львівської області) [Текст] / В. Я. Бідак, М. М. Гладченко // Регіональна економіка. – 2010. – № 1. – С. 163–171.
2. Баранова В. Г. Фінансовий механізм функціонування страхової системи: [Монографія] / В. Г. Баранова. – О. : Одес. держ. екон. ун-т, 2010. – 416 с.
3. Борецька Н. П. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми: [Монографія] / Н. П. Борецька. – Донецьк : Янтра, 2001. – 351 с.
4. Гончарук Л. Я. Ефективність соціальної політики в умовах ринкових перетворень: проблеми соціалізації економічного розвитку: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.09.01 / Л. Я. Гончарук. – Львів : Ін-т регіон. дослідж. НАН України, 2001. – 16 с.
5. Казнова М. І. Фінанси соціальної сфери в період переходу економіки України до ринкових відносин: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / М. І. Казнова. – К. : Київський національний економічний ун-т, 2000. – 19 с.
6. Клівіденко Л. М. Фінансове забезпечення соціального захисту України. – Автореф. дис. ... канд.

- екоп. наук: 08.04.01 / Л. М. Клівіденко. – Тернопіль : Тернопільський державний економічний ун-т, 2006. – 20 с.
7. Макарова О. В. Державні соціальні програми: теоретичні аспекти, методика розробки та оцінки: [Монографія] / О. В. Макарова. – К. : Ліра-К, 2004. – 328 с.
8. Новикова О. Ф. Социальные проблемы: оценка и пути решения. – Книга 1. Социальная защита трудящихся / О. Ф. Новикова, А. И. Амоша, И. Н. Новак и др. – К. : Наукова думка, 1995. – 327 с.
9. Пастушенко В. М. Організаційно-економічний механізм забезпечення соціального захисту працюючих: автореф. дис. канд. екоп. наук: 08.09.01 / В. М. Пастушенко. – Донецьк : Донецький національний ун-т, 2004. – 19 с.
10. Савченко Н. Г. Фінансовий механізм соціального захисту населення України: автореф. дис. ... канд. екоп. наук: 08.00.08 / Н. Г. Савченко. – К. : КНТЕУ, 2010. – 19 с.
11. Сіденко С. В. Розвиток систем соціального захисту в умовах глобалізації економіки: автореф. дис. ... д-ра екоп. наук: 08.05.01 / С. В. Сіденко. – К. : Ін-т світової економіки і міжнар. відносин НАН України, 1999. – 30 с.
12. Скомарохова О. Г. Соціальна політика та соціальний захист економічно активного населення України: автореф. дис. ... канд. екоп. наук: 08.09.01 / О. Г. Скомарохова. – К. : НАН України. Рада по вивч. продуктив. сил України, 1998. – 18 с.
13. Слюсар Л. І. Соціальні трансферти в економічному забезпеченні відтворення населення України: автореф. дис. ... канд. екоп. наук : 08.09.01 / Л. І. Слюсар. – К. : НАН України, Ін-т економіки, 2003. – 20 с.
14. Стеценко Т. О. Фінансові аспекти забезпечення соціального захисту населення в умовах суспільної трансформації / Т. О. Стеценко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 1 (80). – С. 130–136.
15. Хмельярчук М. І. Зайнятність і соціальний захист молоді : автореф. дис. ... канд. екоп. наук: 08.09.01 / М. І. Хмельярчук. – Львів : Ін-т регіон. Дослідж. НАН України, 2002. – 19 с.
16. Шклярський Ю. О. Удосконалення управління соціальним захистом населення в регіоні (на матеріалах Миколаївської області): автореф. дис. ... канд. екоп. наук: 08.09.01 / Ю. О. Шклярський. – К. : НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України, 1999. – 19 с.
17. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 9.07.2003 № 1058-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1058-15>. – Загол. з екрана.
18. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності : Закон України від 23.09.1999 р. №1105-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>. – Загол. з екрана.
19. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02.03.2000 № 1533-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>. – Загол. з екрана.
20. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням : Закон України від 18.01.2001 № 2240-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 14. – Ст. 71.
21. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 № 1057 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. – Загол. з екрана.
22. Васечко Л. І. Характеристика показників результативності мобілізації та використання коштів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування / Л. І. Васечко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 3 (142). – С. 220–228.
23. Розпочато всеукраїнський збір підписів за зниження ставки ЄСВ до 18,1% [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fortetsya.org.ua/news/4370--181>. – Загол. з екрана.
24. Eurostat. Data from August 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Minimum_wage_statistics. – Загол. з екрана.
25. Eurostat. Social protection statistics. Data from October 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Expenditure_on_social_protection,_1998-2008_\(%25_of_GDP\).png&filetimestamp=20120514093709](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Expenditure_on_social_protection,_1998-2008_(%25_of_GDP).png&filetimestamp=20120514093709). – Загол. з екрана.
26. Eurostat. Statistics in Focus 40/2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-09-040/EN/KS-SF-09-040-EN.PDF. – Загол. з екрана.
27. The social situation in the European Union. 2008. Social Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KE-AG-09-001/EN/KE-AG-09-001-EN.PDF. – Загол. з екрана.
28. Beitragsaetze, Beitragsbemessungsgrenzen und Versicherungspflichtgrenzen bei den vier gesetzlichen Sozialversicherungen ab 01 Jan. 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.morche-fuerth.de/soz-vers/soz-vers.htm>. – Загол. з екрана.
29. Про збір та облік єдиного соціального внеску: Закон України від 8.07.2010 р. № 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Загол. з екрана.
30. Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству фінансів на 2014 р., та виділення коштів з резервного фонду державного бюджету: Постанова Кабінету Міністрів України від 4.06.2014 р. № 158 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/158-2014-p>. – Загол. з екрана.
31. Дацюк І. П. Порівняльний аналіз механізму соціально-правового захисту військовослужбовців у розвинутих країнах світу / І. П. Дацюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2007-2/doc/4/04.pdf>. – Загол. з екрана.

Рассмотрено социальное страхование, его место и значение для работающих граждан, оказавшихся в чрезвычайной ситуации – в зоне АТО. В качестве одной из самых болезненных проблем отмечается отсутствие справедливого распределения участия наемных работников и работодателей в уплате страховых взносов в отечественные фонды социального страхования, анализируются причины этого явления. Указывается на необходимость превращения фондов общеобязательного социального страхования в финансово-кредитные институты по типу страховых компаний. Представлены контраргументы относительно идеи уменьшения ставки единого социального взноса.

Ключевые слова: социальная защита населения, финансовый механизм системы социальной защиты населения, социальное страхование, фонды социального страхования, страховые взносы, страховые выплаты, финансовые источники страхования, ставка единого социального взноса, страховые компании.

Social insurance, its place and significance for working people in a state of emergency – in the area of ATO – is considered. A lack of equitable distribution of the participation of workers and employers in the payment of insurance premiums in the domestic social security funds is considered as one of the most acute problems, the causes of this phenomenon are analyzed. The need to transform funds of compulsory social insurance into financial and credit institutions of insurance company type is emphasized. Some counterarguments about the idea of reducing the rate of the unified social tax are presented.

Keywords: social protection, financial mechanisms of social protection, social insurance, social insurance funds, insurance premiums, financial insurance sources, rate of the unified social tax, insurance companies.

Рекомендовано до друку д. е. н., проф. Єрмошкіною О. В.

Надійшла до редакції 10. 09.14